

Spiritus, Christe Redemptor omnium), Jacobus Tudertinus (*Cur mundus militat sub vana gloria, Stabat mater dolorosa*) a ďalší. Do druhého vydania pribudol latinský text i český preklad menej známej modlitby na záver dňa *Christe, qui pendens et dies* (s. 134 – 135).

Môžeme konštatovať, že Koronthályovej snaha a skúsenosti, získané pedagogickou činnosťou na Teologickej fakulte Karlovej univerzity aj v prekladateľskej komisii Českej biskupskej konferencie pre revíziu textov Rímskeho misálu, prispeli k vysokej kvalite českého prekladu. Ako editorka a prekladateľka upozorňuje v poznámke k prekladu (s. 161 – 162), pri prekladaní s ohľadom na teologický obsah latinského originálu zásadne uprednostnila obsah pred formou a miesto neprirodzeného verša či nasilu použitého rýmu sa snažila verne zachovať teologický zmysel slov a zachytiť ich duchovnú hĺbku. Zároveň však bolo jej cieľom vyvolať v čitateľovi dojem čo najbližší k dojmu z originálu.

V recenzovanom vydaní je za textami zaradený podrobný doslov, z ktorého môže čitateľ získať elementárne poznatky o vzniku latinskej duchovnej poézie, v krátkych portrétoch sa dozvedieť základné fakty o najznámejších autoroch a najdôležitejších literárnych útvaroch. V neposlednom rade si vytvorí aj predstavu o vzniku a ustálení textov breviára.

Výber kresťanskej poézie *Vexilla regis* osloví rozmanitosťou a príťažlivosťou formou ľudí z cirkevného prostredia, latinčinárov, študentov klasickej filológie, medievalistiky i teológie. Kniha si nájde miesto v knižnici čitateľa s vynikajúcou znalosťou latinčiny, ale nepochybne má potenciál osloviť aj širšiu verejnosť.

Erika Juríková · Trnava

Erika Brtáňová: Úvod do kultúry stredoveku. Trnava: Filozofická fakulta TU 2013. 102 s. ISBN 978-80-8082-596-6.

Johann Huizinga začína svoju slávnu *Jeseň stredoveku* úvahou o rozporoch, farebnosti, kontrastoch, pátose a napätiach pokročilého stredovekého života, o ostrejšej hranici medzi prežívanými emocionálnymi rozpoložienkami, než sú známe nám: „Stále prítomné kontrasty a pestrosť vtieravých foriem dodávali každodennému životu pôvab, vášnivú sugestívnu silu, ktorá sa prejavuje v tej kolísavej nálade, surovo roztopašnej, drsne krutej, avšak aj vnútorne dojatej...“ Táto črta, nakoľko charakterizuje život stredovekej kultúry a nakoľko sa darí jej premietnutie do textu historika kultúry, je v neposlednej miere zodpovedná za príťažlivosť autorovho textu. Pretože táto črta skrýva výrazný pedagogický potenciál, o predmetnom učebnom texte to platí tým viac.

Brtáňovej *Úvod do stredovekej kultúry* vznikol v rámci projektu „Inovatívne formy vzdelávania v transformujúcom sa univerzitnom vzdelávaní“ (ITMS kód 26110230028) a v rámci prípravy študijného programu *Medievalistika* na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. Je prístupný na webovom publikačnom portáli fakulty (<http://fff.truni.sk/index.php?mod=ebook&detail=41>). Učebnici sa úspešne darí korigovať pretrvávajúcu humanistickú a osvietenskú predstavu o temnom stredoveku, ktorá je ukrytá už v etymológii pomenovania, a zároveň aj romantickú predstavu 18. – 19. storočia o ňom.

Metodológia spracovania učebnice zodpovedá zámeru. Rešpektuje predpokladané znalosti študentov konkrétneho ročníka a odboru a vychádza im v ústrety štruktúrou a logickým sledom kapitol. Začína úvahou o význame stredovekej kultúry, charakterizujúc ju ako obdobie reforiem, viery, veľkých mužov a stredísk vzdelanosti, pokračuje mapovaním jej základov, ktoré boli formované stretnutím barbarskej kultúry s klasickou rímskou a vplyvom Cirkvi, pristavuje sa pri írskych misionároch, anglosaskej kultúre a vplyve Karolovcov. Tretia kapitola predstavuje stabilizátory rozpolteného kultúrneho života: karolínsku renesanciu, saských cisárov a kráľov z Wessexu, dynastiu Otonovcov, stredovekú renesanciu 11. storočia a kontakty s byzantskou a moslimskou kultúrou. Štvrtá kapitola sa venuje fenoménu mníšstva a jeho zásadnej funkcii v stredovekej spoločnosti, piata dvorskej kultúre na pozadí rytierstva, šiesta mestskej kultúre, siedma kultúre hry, t. j. štruktúre prežívaného cirkevného, mestského, vidieckeho, vojenského a verejného času, ako sa v ňom realizovala práca, voľný čas a hra.

Ôsma kapitola približuje kultúru slova, stredovekú symboliku a etymológiu, deviata vzdelanosť, počnúc ideou *artes liberales* cez školstvo až k univerzitám. Desiata kapitola sa venuje vplyvu kresťanstva na sociálnu imagináciu stredovekého človeka, identifikujúc archetypálne sociálne figúry stredovekej spoločnosti: kráľa, mnícha, šľachtica, roľníka, mešťana, vzdelanca, kupca, Žida, kacíra, marginalizovaného. Jedenásta kapitola hovorí o ženskom a mužskom svete v stredoveku, o tom, ako sociálny status determinoval ich možnosti a vzájomné vzťahy. Dvanásta kapitola sa zaoberá krízou a odznievaním charakteristík stredovekého života, rozpadu stredovekej predstavy sveta a postupnému presadzovaniu jeho novovekého obrazu. Záver učebnice tvorí zoznam použitej literatúry.

Úvod do stredovekej kultúry nepochybniteľne odráža rozsiahle konzistentné predpolie autorkiných znalostí a jej suverénny pohyb v jednotlivých témach. Čitateľ iste ocení, že neobchádza ani reálie spojené s našim geografickým priestorom. Osobitne hodno oceniť primerané využitie vhodných